

Віра БУРНАЗОВА,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри теорії і методики
навчання мистецьких дисциплін,
Бердянський державний педагогічний
університет

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ФАХОВОГО ЗРОСТАННЯ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В СИСТЕМІ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.

Формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.

Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям [1].

Однією із умов для розвитку професійної компетентності вчителів музичного мистецтва у формальній освіті є методичний супровід освітнього процесу, адже мистецька галузь, яка є складовою вітчизняної освіти, в часи реформування вимагає істотних змін. Нові державні стандарти освіти, програми курсів «Мистецтво», оновлені програми «Музичне мистецтво» та концептуальні засади Нової української школи передбачають впровадження нового змісту навчання в початковій та старшій школі та наголошують на потребі підготовки сучасного вчителя до впровадження освітніх реформ. Концепцією нової української школи визначено потреба в оволодінні педагогікою партнерства, спрямування педагогічної діяльності вчителів на розвиток професійної компетентності, потребу в оновленні дидактичного і методичного забезпечення освітнього процесу, в тому числі й навчання мистецтву,

наявність умотивованих вчителів музичного мистецтва, які мають свободу творчості й розвиваються професійно [4].

У межах фахового зростання вчителів музичного мистецтва важливого значення набуває вдосконалення педагогічної майстерності, набуття професійного педагогічно-мистецького досвіду впровадження інновацій. Реформування мистецької галузі наголошує на потребі вчителів музичного мистецтва, які б володіли новими методиками навчання, педагогічними, мистецькими та цифровими технологіями. Зазначені зміни до підготовки вчителів покладаються на формальну, неформальну та інформальну освіти, які в період реформування відіграють місію підготовки вчителів музичного мистецтва до роботи по впровадженню інновацій.

Формальна освіта вчителів музичного мистецтва вимагає оновлення методичного супроводу процесу навчання та потребує нових ефективних його форм, яке буде сприяти розвитку їх педагогічної майстерності. Проблема розвитку педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва в період формальної освіти серед багатьох складових видів освіти, спрямованих на професійний розвиток педагогів, є досить актуальною. Розвиток педагогічної майстерності дозволяє вдосконалювати педагогічну творчість, педагогічні здібності, методичну та професійну компетентність вчителя музичного мистецтва і стає потужним засобом формування комплексу загальнокультурних і мистецьких компетентностей.

Проблемам методичного супроводу професійної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва присвячені наукові праці К. Авраменко, О. Апраксиної, І. Боднарук, Н. Верещагіної, С. Горбенка, Р. Гургули, Г. Дицьо, А. Козир, Є. Проворової, Л. Таланової та ін.

Супровід розглядається як науково обґрунтований спосіб взаємодії того, хто супроводжує навчання, спрямований на безперервний розвиток вчителя в професії, зумовлений кількісними і якісними, змістовними і структурними перетвореннями особистості вчителя, що веде до вдосконалення його природних задатків, до поступового професійного зростання [2]. А науково-методичний супровід діяльності вчителя сприяє всебічному розвитку педагога, його професійному зростанню, а різноманітність функцій такого супроводу робить цей процес унікальним, і його здійснення сприятиме зростанню якості освіти в цілому [5, с. 126].

Професійне зростання учителів музичного мистецтва у формальній освіті має свої особливості і реалізується в процесі курсів підвищення кваліфікації; а у неформальній та інформальній освіті – на основі залучення до інтерактивних форм на основі Інтернет-зв'язку: вебінарів, майстер-класів, тренінгів, спецкурсів, консультування, дистанційного навчання [5, с. 128].

У формальній освіті реалізація науково-методичного супроводу навчання учителів музичного мистецтва відбувається на курсах

підвищення кваліфікації. Більш ґрунтовного результату розвитку педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва можна досягти на основі неформальної освіти завдяки тренінгового, поглибленого навчання за допомогою тематичних й авторських спецкурсів. Прикладом реалізації науково-методичного супроводу в навчання вчителів музичного мистецтва у неформальній освіті можуть стати авторські спецкурси «Цифрові технології у розвитку педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва», «Розвиток педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва на засадах НУШ», «Упровадження проєктних та цифрових технологій у процесі вивчення мистецьких дисциплін у закладах освіти», які проходили свою апробацію на рівні обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти. Іншим прикладом реалізації науково-методичного супроводу в навчання вчителів музичного мистецтва в неформальній та інформальній освіті можуть стати Всеукраїнські вебінари на тему «Розвиток педагогічної майстерності вчителя мистецтва в процесі реалізації нового змісту інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах на засадах Нової української школи» (спікер Кондратова Л. Г.), які було проведено в лютому, березні 2020 року спільно із видавництвом «Навчальна книга-Богдан» (м. Тернопіль). Різні форми навчання вчителів як тренінги, круглі столи, веб-квести, ділові ігри, процес обміну досвідом у неформальній освіті та підготовка ґрунтовного науково-методичного супроводу навчання вчителів гарантують не тільки упровадження інновацій в шкільну мистецьку освіту, а й умотивовують розвиток педагогічної майстерності й професійної компетентності вчителів музичного мистецтва на засадах реформування освіти в різних видах професійної творчої діяльності [3].

Отже, розглядаючи питання науково-методичного супроводу як педагогічної умови процесу розвитку педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва в світлі освітніх реформ, слід зробити висновок, що створення науково-методичного супроводу є необхідною педагогічною умовою розвитку педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва. Серед ефективних форм навчання вчителів у формальній, неформальній та інформальній освіті визначено курси підвищення кваліфікації, тематичні, авторські спецкурси, вебінари, тренінги, майстер-класи, круглі столи та ін., які впливають на якість професійної майстерності вчителів музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Козир А. В. Акмеологічний підхід до формування професійної майстерності викладачів мистецьких дисциплін URL: https://www.culturalstudies.in.ua/kns2_13.php.

3. Кондратова Л. Г. Науково-методичний супровід розвитку педагогічної майстерності вчителів музичного мистецтва в післядипломній педагогічній освіті. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/63/part_2/21.pdf
4. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://cutt.ly/8hyEt3x>
5. Сорочан Т. М. Науково-методичний супровід – нова концепція розвитку професіоналізму вчителів початкових класів у системі післядипломної педагогічної освіти. *Наук.-методичний супровід модернізації початкової освіти*: зб. Луганськ, 2002. С. 126–128.

Валентина ВІТЮК,

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри теорії і методики
початкової освіти,

Волинський національний
університет імені Лесі України,

Дар'я МАЙСТРУК,

здобувачка першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,

Волинський національний
університет імені Лесі України

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЯК ПОКАЗНИК ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НУШ

В останні роки ХХ століття в соціально-філософський, культурологічний, освітній простір увійшли поняття «візуальність», «візуальна медіакультура», «візуальна підтримка».

Проблему візуалізації навчальної інформації розглянуто в різних аспектах: теоретичні основи візуалізації навчальної інформації проаналізовано в працях В. Давидова, В. Зінченко, Р. Лаврентьєв, Н. Манько; питання впливу на органи чуття аудіовізуальної інформації висвітлено в наукових розвідках В. Беспалька, Л. Виготського, А. Леонтєва, І. Якиманської; актуальність розроблення засобів мультимедійної візуалізації обґрунтовано в роботах М. Беляєва, Л. Зайнутдинові, К. Кречетнікова, А. Солового, Л. Чуксиної та ін. На проблемі візуальних способів навчання акцентовано в праці Н. Череповської «Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання» [2], де зазначається важливість проблеми суперечності між зростаючим обсягом візуальної інформації, активним «зануренням» молоді у споживання візуальної медіапродукції,

Враховуючи особливості сучасного інформаційного покоління здобувачів початкової освіти, в якого сформувалися принципово інші способи сприйняття й засвоєння інформації, змінилися способи мислення й розуміння у порівнянні з попередніми поколіннями, спостерігається